

© LUC VAN DIJCK

WAT IS DE KOSTPRIJS VAN BIOLOGISCHE MELK?

In het kader van het project 'Bio in beeld' (2013-2015) werd de kostprijs van melk op een tiental biologische bedrijven berekend. Tijdens biobedrijfsnetwerken werd de kostprijs bediscussieerd met de betrokken melkveehouders.

— Jo Bijttebier, ILVO & Wim Govaerts, Bioconsult

De kostprijs van biomelk werd tijdens deze bijeenkomsten vergeleken met die van gangbare melk. Jaarlijkse monitoring van de melkprijs kan de melkveehouders inzichten bieden bij de zoektocht naar maatregelen en strategieën om specifieke kostenposten te drukken op bedrijfsniveau. Bovendien kan inzicht in de structuur van de kostprijs als basis dienen aan de onderhandelingstafel met de afnemers.

Cijfers verzamelen

Voor de berekening van de kostprijs van biologische melk werden cijfers van 2013 en 2014 verzameld op basis van de

.....
Het vergelijken van kosten tussen bedrijven onderling is niet eenvoudig.
.....

bedrijfsboekhouding, de fiscale boekhouding of op basis van de originele documenten die nodig zijn om een boekhouding te voeren. In 2013 namen 10 bedrijven deel. In 2014 deelden 8 bedrijven hun cijfers. Hoewel dit om een klein aantal bedrijven gaat, wordt toch ongeveer de helft van de biologische melkvee-

houders in Vlaanderen vertegenwoordigd. Het totaal aantal biologische melkveehouders in Vlaanderen schommelt rond de 20. De kostprijs van gangbare melk werd berekend op basis van boekhoudkundige data (uit 2013) van 110 gespecialiseerde melkveebedrijven aangesloten bij het landbouwmonitoringsnetwerk (LMN). Het LMN is het boekhoudpakket beheerd door de afdeling Monitoring en Studie van het departement Landbouw en Visserij. De gemiddelde waarden van enkele kengetallen en bedrijfskarakteristieken van de bedrijven worden weergegeven in tabel 1. Het gemiddeld aantal koeien verschilt weinig, net als het aantal

arbeidskrachten dat ingezet wordt om de veestapel te managen. De verschillen in rendement, zowel op het vlak van rendement per hectare, als per voltijdse arbeidskracht (VAK) en per koe, kunnen onder meer verklaard worden door de meer inputarme bedrijfsvoering die de biologische bedrijven kenmerkt. Biologische melkveehouders streven vaak naar een robuust veetype dat veel ruwvoeder kan opnemen en op basis van een krachtvoederarm rantsoen veel melk kan produceren. Toch moeten we ook opmerken dat de spreiding zowel op biologische als op gangbare bedrijven erg groot is, zowel op het vlak van bedrijfsomvang als op het vlak van productiviteit. Tussen biologische bedrijven onderling zijn er grote verschillen in intensiteit. Zo zijn er bedrijven die voornamelijk inzetten op het produceren van hoogkwalitatief ruwvoeder, terwijl andere bedrijven gebruik maken van natuurbeheerland.

Kostprijs

Het vergelijken van kosten tussen bedrijven onderling is niet eenvoudig, zeker als ze aangesloten zijn bij verschillende boekhoudkantoren. Boekhoudkantoren hebben vaak hun eigen manier om kosten toe te wijzen aan bepaalde activiteiten. Zo is het op gemengde bedrijven niet evident een correcte verdeelsleutel in te stellen voor kosten die aan meerdere takken moeten worden toegekend. In tabel 2 worden de gemiddelde waarden weergegeven voor diverse kostenposten op biologische en gangbare melkveebedrijven. De gemiddelde kostprijs wordt uitgedrukt per 100 l melk met 7,6 g/l vet en eiwit. Dit is de huidige basis voor standaardmelkpreisbepaling bij Biomelk Vlaanderen (4,2 g vet en 3,4 g eiwit/l). De kostprijs, inclusief arbeid, voor biologische melk lag in 2013 dus zo'n 7 euro per 100 l hoger dan de kostprijs van gangbare melk. Hoewel het gemiddelde van de meeste kostenposten iets hoger ligt voor de biologische bedrijven, ligt het meest opmerkelijke verschil bij de productie van het eigen ruwvoeder. Biologische melkveehouders streven naar zo veel mogelijk melk uit ruwvoeder om de aankoop van duur krachtvoeder te beperken, dat doorgaans zo'n 40 tot 60% duurder is dan gangbaar krachtvoeder. De voornaamste bron van ruwvoeder is gras(-klaver), zowel in de stal- als de weideperiode. In de gewasrotatie wordt een groot aandeel gras(-klaver) nagestreefd, zowel voor het behoud van het organischestofgehalte als voor de stikstoffixatie. Maïs wordt wegens de moeilijkheden bij de onkruidbeheersing zelden geteeld, dit in tegenstelling

Tabel 1 Vergelijking van productiegerichte kengetallen op biologische en gangbare bedrijven in Vlaanderen in 2013 - Bron: Bio in beeld

	Biologische (10 bedrijven)	Gangbare (110 bedrijven)
Gemiddeld aantal koeien	72	67
Melkproductie/koe (l)	6.288	7.149
Gemiddeld aantal vaste arbeidskrachten (VAK)	1,33	1,34
Melkproductie/VAK (l)	347.294	384.373
Koeien/ha	1,38	1,57
Melkproductie/ha	9.080	11.235

Tabel 2 Gemiddelde kostprijs (euro/100 l melk bij 76 g/l vet en eiwit) voor 100 l melk van gangbare en biologische melkveebedrijven - Bron: Bio in beeld

		Bio 2014 (8 bedrijven)	Bio 2013 (10 bedrijven)	Gangbaar 2013 (110 bedrijven)
Algemene vaste kosten	Structurele kosten die losstaan van de productiehoeveelheid, waaronder lidgelden, administratieve kosten, verzekeringen ...	4,7	4,5	4,7
Kosten gebouwen en niet-voedermechanisatie	Afschrijvingen op investeringsgoederen, huur gebouwen, diverse kosten gronden en gebouwen, fictieve intresten ¹	8,7	7,6	6,5
Ruwvoederkosten	Vaste en variabele kosten voor zaaïen en bewerken (exclusief fictieve lonen voor gezinsarbeid, inclusief loonwerk) ²	20,4	20,5	15,19
Krachtvoederkosten		9,6	9,3	8,2
Overige variabele kosten	Rente op vee en omlopend kapitaal. gezondheidskosten, overige veekosten en andere kosten die een sterke relatie hebben met de productiehoeveelheid	4,5	4,9	3,4
Correctie voor niet-melk-opbrengsten	Premies (inclusief ontkoppelde inkomenssteun), verkoop en groei dieren, ruwvoederverkoop en voorraadverandering	-11,3	-11,6	-10,7
Kostprijs exclusief arbeid		36,5	34,7	27,1
Kostprijs arbeid	Vreemde arbeid en fictieve lonen voor de bedrijfsleider en de gezinsleden ³	13,47	13,5	14,3
Kostprijs inclusief arbeid		49,9	48,2	41,4

¹ 4% rente op geïnvesteerd vermogen, ongeacht het vreemd of eigen kapitaal is

² De fictieve pacht wordt berekend als 3% op de veronderstelde waarde van de grond (20.000 euro per ha blijvend grasland, 25.000 euro per ha niet-blijvend grasland).

³ Voor de kosten van gezinsarbeid wordt gerekend met een arbeidsvergoeding van 41.064,1 euro per VAK, gebaseerd op het geïndexeerd vergelijkbaar inkomen. Vreemde arbeid wordt gewaardeerd tegen werkelijke kost.

tot de gangbare landbouw waar kuilmaïs vaak niet uit het rantsoen weg te denken is. Door de lagere productiviteit per ha (l melk/ha), hebben biologische melkveehouders doorgaans meer grond nodig om eenzelfde hoeveelheid melk te produceren. Omdat landbouwgrond in Vlaanderen erg duur is, en deze als pacht of als fictieve kosten worden meegenomen bij de berekening van de ruwvoederkosten, lopen de vaste ruwvoederkosten op die manier snel op. Toch moeten de kostenposten verder in detail worden onderzocht om de verschillen tussen kostenposten nader te verklaren. Ook de koppeling met technische kengetallen kan meer duiding bieden. Hoewel de kosten voor productie van biologische melk dus aanzienlijk hoger zijn dan op gangbare bedrijven, wordt dit

verschil op dit moment gecompenseerd door de hogere melkpreis die biologische melkveehouders op dit moment krijgen voor hun melk. De meerpreis van ruim 10 cent compenseert de hogere kostpreis als gevolg van de extra ecologische inspanningen die het biologische lastenboek meebrengt. Of deze melkpreis ook kostendekkend is, varieert van bedrijf tot bedrijf. ■

Het project 'Bio in beeld' kwam tot stand met steun van de Vlaamse overheid, afdeling Duurzame Landbouwwontwikkeling.